

AKUT BÖBREK YETMEZLİĞİ

written by Dr. Aydoğın Lermi

Böbrek Yetmezliğı; ABY; Acute Renal Failure; ARF;

Böbrek fonksiyonlarının aniden durmasıdır. Böbrekler vücudumuzdaki atık maddeleri kandan süzerek atan ve sıvı dengesini sağlayan organdır. Akut böbrek yetmezliğı zaman içinde düzelebilir. Bu süre içinde kanı temizleme görevini diyaliz makineleri yapar.

Akut Böbrek Yetmezliğı Neden Olur?

Akut böbrek yetmezliğı birçok sebebe bağılı olabilir. Anatomik olarak üç bölge önemlidir:

- **Kanın böbreklere girmeden önceki kısmından kaynaklanan akut böbrek yetmezliğıne PRE RENAL AKUT BÖBREK YETMEZLİĞİ,**
- **Böbreklerden kaynaklanan akut böbrek yetmezliğıne: RENAL AKUT BÖBREK YETMEZLİĞİ,**
- **İdrarın idrar kanalına girmeden önceki kısmından kaynaklanan böbrek yetmezliğıne ise POST RENAL AKUT BÖBREK YETMEZLİĞİ DENİR.**

Pre renal Akut Böbrek Yetmezliğı:

Kanın böbreklere girmeden önceki hali nedeniyle ortaya a çıkan ani böbrek fonksiyon kayıplarıdır. Problem kan akımında yada kan basıncında yada kanın içeriğinde olabilir.

- Tansiyon düşüklüğü,
- Akut su kaybı (ishal gibi),
- Akut kan kayıpları,
- Ağır enfeksiyonlara bağılı olabilir.

Bu durumlarda böbrek normal olsa da gelen kan akımının miktarı, basıncı yada içeriğine bağılı olarak iş göremez ve akut böbrek yetmezliğı ortaya çıkar.

Renal Akut Böbrek Yetmezliğı:

Böbreklerin kendisinden kaynaklanana problemlere bağılıdır. Akut tübüler nekroz diye de bilinir. Filtre olarak çalışan böbrek hücrelerinin ölmesi sonucu ortaya çıkar. Böbrek hücreleri:

- Oksijensiz kalınca,
- Kansız kalınca,
- Bazı ilaçlar nedeniyle,
- Zehirli maddeler nedeniyle,
- Ağır alerjiler ve
- Ağır enfeksiyonlar nedeniyle ölebilir ve akut böbrek yetmezliğı ortaya çıkar.

Post Renal Akut Böbrek Yetmezliğı:

Böbrekten çıkan idrarın tıkanma, tümör, taş ve prostat gibi sebeplere bağılı olarak akamaması nedeniyle birikip böbrek fonksiyonunu bozması da akut böbrek yetmezliğıne neden olur.

Akut böbrek yetmezliği kimlerde görülür?

Akut böbrek yetmezliği herkes de ve her yaşta ortaya çıkabilir. Ancak aşağıdaki faktörlerin varlığı ortaya çıkmasını kolaylaştırır:

- Kronik hastalıklar
 - Diyabet,
 - Hipertansiyon
 - Kalp yetmezliği,
 - Böbrek hastalıkları,
 - Böbrek taşı,
 - Karaciğer yetmezliği
- Yaşlılık,
- Susuz kalmak,
- Kanama; özellikle mide barsak sistemi kanamaları,
- Böbreğe zararlı ilaçlar kullanmak:
 - Bazı antibiyotikler,
 - Kontrast maddeler,
 - Kemoterapi ilaçları,
 - Sahte ilaçlar,
- Cerrahi girişimler,
- Ağrıkesici ilaçlar
 - İbuprofen,
 - Naproksen sodyum,
 - Ketoprofen,
- ACE (Angiotensin Converting Enzyme) inhibitörü tansiyon ilaçları kullanmak,
- İdrar yollarını tıkayan durumlar,
 - Taş,
 - Tümör,
 - Prostat,

Akut böbrek yetmezliği şikayetleri:

Akut böbrek yetmezliği çok ciddi bir hastalıktır. Aşağıdaki şikayetlerin hepsi birden ortaya çıkmaz, bazı hastalarda şikayetler hafif olabilir. En sık görülen şikayetler:

- Vücutta şişme,
- İdrar miktarında azalma,
- İdrara çıkma sayısında azalma,
- Kuyu renkli idrar,
- Halsizlik, yorgunluk,
- Çabuk yorulma,
- Sersemlik hali,
- Bulantı, kusma, İştahsızlık,
- Kas ağrıları ve kramplar,
- Kas güçsüzlüğü,
- Ağızda metalik tat,
- İleri derecede yetmezliklerde epilepsi benzeri Kasılmalar ve koma görülür.

Akut Böbrek Yetmezliğinde teşhis:

Hastanın şikayetleri ve muayene bulguları teşhise yardımcı olur. Kesin teşhis laboratuvar testleri ile

konur. Akut böbrek yetmezliği düşünülen hastada aşağıdaki testler yapılır:

- Tam kan sayımı (Hemogram),
- Tam İdrar tahlili,
- Üre,
- Kreatin,
- Elektrolitler,
- Kalsiyum,
- Fosfor,
- ALP,
- Total protein,
- Mikroalbumin,
- Albümin,
- İdrarda protein,
- İdrarda kreatin,
- ANA (anti Nükleer Antikor),
- ASO (anti streptolizin O),
- Anti Nötrofil Sitoplazmik Antikor,
- Anti Glomeruller Basement Membran antikor, testleri tanı koydurur.

Laboratuar testleri yanında böbrek ultrasonografisi, ilaçlı böbrek filmi, böbrek tomografisi teşhis için önemli tetkiklerdir.

Akut Böbrek Yetmezliğinde tedavi:

Akut böbrek yetmezliğinin tedavisi altta yatan hastalığın sebebine ve şiddetine bağlıdır. Böbrek yetmezliğine sebep olan faktörler ortadan kaldırılmaya çalışılır.

- Var ise tıkanıklığın giderilmesi,
- Böbreğe yeteri kadar kan gitmesini sağlamak,
- Böbrek fonksiyonunu bozan ilaçları kesmek,
- Enfeksiyonları tedavi etmek,

Bu süre içinde hasta diyalize alınarak böbrekler üzerindeki yük hafifletilebilir.

Akut böbrek yetmezliğinden korunma:

Böbrek yetmezliğinden korunmak için aşağıdaki önlemleri dikkate almak gerekir:

- Her yıl böbrek fonksiyonlarını da içeren basit bir check- up yaptırmak,
- Her gün yeterli su içmek,
- Böbrek fonksiyonlarını bozan ilaçları kullanmamak, bilmediği ilacı almamak,
- Daha önce geçirilmiş böbrek hastalığı yada kronik hastalığı olan kişilerin daha sık olarak böbrek fonksiyonlarına baktırmaları önerilmektedir.

Referanslar:

1. National Kidney Disease Education Program

<http://www.nkdep.nih.gov/>

2. National Kidney Foundation

<http://www.kidney.org>

3. The College of Family Physicians of Canada

<http://www.cfpc.ca/>

4. The Kidney Foundation of Canada

<http://www.kidney.ca/>

5. Acute renal failure. DynaMed website. Available at:

<http://dynamed102.ebscohost.com/Detail.aspx?id=114941>. Accessed June 6, 2007.

6. Hilton R. Acute renal failure. *BMJ* . 2006;333:786-790. Available at:

http://www.ncbi.nlm.nih.gov/sites/entrez?db=pubmed&cmd=Retrieve&dopt=Abstract&list_uids=17038736. Accessed June 6, 2007.

7. Needham E. Management of acute renal failure. *Am Fam Physician* . 2005;72:1739-1746.

Available at: <http://www.aafp.org/afp/20051101/1739.html>. Accessed June 6, 2007.

8. Rondon-Berrios H, Palevsky PM. Treatment of acute kidney injury: an update on the management of renal replacement therapy. *Curr Opin Nephrol Hypertens*. 2007;16:64-70

9. Venkataraman R, Kellum JA. Prevention of acute renal failure. *Chest*. 2007;131:300-308